

Metodika EFSA pro hodnocení rizika směsí chemických látek

Úřad EFSA vypracoval harmonizovaný rámec pro hodnocení kombinovaných účinků chemických směsí v potravinách a krmivech.

Problematika chemických látek přítomných v potravinách je v EU pečlivě sledována a regulována, z různých pohledů (toxicita, aditiva, přirozené složky potravin atd. atd.).

Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) nyní vypracoval harmonizovaný rámec pro hodnocení potenciálních „kombinovaných účinků“ chemických směsí v potravinách a krmivech, který může být používán ve všech vědeckých panelech EFSA. Je logické a pochopitelné, že chemické látky ve směsi se mohou chovat jinak, než v izolované formě, dochází k interakci účinků, toxicita směsi může být nižší, ale i výrazně vyšší než by činil předpoklad na základě znalosti chování jednotlivých látek.

Úřad samozřejmě „nestavěl na zelené louce“, některé z principů a nástrojů zahrnutých do metodiky byly již používány, například pro skupiny pesticidů a skupiny kontaminantů. Harmonizovaný rámec je navržen tak, aby byl podporou pro manažery rizik v EU a na vnitrostátní úrovni, aby mohli činit erudovaná rozhodnutí v situacích, kdy je třeba zvážit kombinovanou expozici více chemickým látkám.

Výzkumná studie úřadu EFSA z roku 2018 ukázala, že v EU je povědomí široké veřejnosti o chemických směsích poměrně nízké. Úřad EFSA proto vyvinul [nový interaktivní multimediální nástroj¹](#), který má pomoci lidem porozumět hlavním tématům a pojmům, jako je „kombinovaná expozice“ a „kombinovaná toxicita“.

Podrobněji v příloze.

Pro stránky Spotřebitel za kvalitou, kvalita za spotřebitelem (<http://spotrebitelzakvalitou.cz/>) připravil

Ing. Libor DUPAL

Programový ředitel a předseda správní rady, SDRUŽENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ, z. ú.
Ředitel (statutární orgán), KABINET PRO STANDARDIZACI, o. p. s.
Člen Správní rady (Management Board) EFSA

Duben 2019

¹ https://www.efsa.europa.eu/en/interactive_pages/MixTox

Příloha

(Originální informace, redakčně upraveno)

Metodika EFSA pro hodnocení rizika směsí chemických látek

Vydáno: 27.3.2019; Autor: KM EFSA

EFSA vypracoval harmonizovaný rámec pro hodnocení kombinovaných účinků chemických směsí v potravinách a krmivech.

Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) vypracoval harmonizovaný rámec pro hodnocení potenciálních „kombinovaných účinků“ chemických směsí v potravinách a krmivech, který může být používán ve všech vědeckých panelech EFSA. Díky této metodice mají vědci EFSA v případě potřeby k dispozici nástroje pro hodnocení směsí chemických látek, které tak doplňují současné zákonné požadavky EU na hodnocení jednotlivých chemických látek.

Lidé, zvířata a životní prostředí mohou být vystaveni účinkům většího množství chemických látek ("chemických směsí") z různých zdrojů. Porozumět tomu, jak se chemické látky ve směsi chovají, je velmi složité a komplexní, a také počet možných kombinací je obrovský. Proto Vědecký výbor EFSA vyvinul praktický vědecký nástroj pro hodnotitele rizik, který má být oporou a zdrojem informací i manažerům rizik.

Milník v hodnocení rizika chemických látek

Dr. Tobin Robinson, vedoucí Vědeckého výboru EFSA a oddělení Nových rizik (Emerging Risks Unit) řekl: „Tento důležitý předěl navazuje na několikaleté období přípravných prací úřadu EFSA a evropských a mezinárodních partnerů. Aby byla metodika dobře použitelná v praxi, uspořádali jsme v roce 2018 veřejnou konzultaci, ve které jsme obdrželi více než 300 komentářů; a do procesu tvorby pokynů jsme zapojili zainteresované strany.

„Některé z těchto principů a nástrojů používáme již nyní, například pro skupiny pesticidů a skupiny kontaminantů. Když vidíme, že je potřeba použít přístup pro hodnocení směsí chemických látek, nový harmonizovaný rámec nám dává lepší a kvalitnější možnosti provedení.“

Jak pokyny fungují

Přístup vychází ze stávajících metod a mezinárodních zkušeností s hodnocením potenciálních rizik chemických směsí. Profesor Christer Hogstrand, předseda Pracovní skupiny pro chemické směsi, prohlásil: „Hodnocení směsí se dělá obdobně, jako když se zabýváme jednotlivými látkami. Obvykle nejdříve určíme, kdo je vystaven expozici - lidé, hospodářská zvířata nebo volně žijící zvířata (jako jsou ptáci a včely) - a jak mnoho. Pak odhadneme toxicitu směsi nebo jejích jednotlivých složek. Nakonec kvantifikujeme riziko porovnáním kombinované expozice a kombinované toxicity. Často sčítáme dávky pro běžné účinky, abychom odhadli celkové riziko. Někdy se však chemické látky „vzájemně ovlivňují“, což znamená, že se jejich toxicita zvyšuje nebo snižuje. Takovéto interakce jsou celkem neobvyklé, ale vyžadují kontrolu, zejména pokud se toxicita zvyšuje. Nové pokyny nám umožňují takto pracovat s každou chemickou směsí, kterou se zabýváme.“

Podpora rozhodovacích orgánů

„Nakonec,“ řekl Robinson, „tento harmonizovaný rámec je navržen tak, aby byl podporou pro manažery rizik v EU a na vnitrostátní úrovni, aby mohli činit erudovaná rozhodnutí v situacích, kdy je třeba zvážit kombinovanou expozici více chemickým látkám.“

Nízká informovanost veřejnosti

Výzkumná studie úřadu EFSA z roku 2018 ukazuje, že v EU je povědomí široké veřejnosti o chemických směsích poměrně nízké. Úřad EFSA vyvinul [nový interaktivní multimediální nástroj](#), který má pomoci lidem porozumět hlavním tématům a pojmům, jako je „kombinovaná expozice“ a „kombinovaná toxicita“. Komunikátorům rizik a sociálním vědcům studie poskytuje užitečná fakta o [chemických směsích](#) a [chemických látkách v potravinách](#).